

Vlaams
Parlement

ingediend op **1691** (2017-2018) – Nr. 2
31 januari 2019 (2018-2019)

Verslag van de hoorzittingen

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Katrien Schryvers, Martine Taelman
en Elke Van den Brandt

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Lorin Parys, Tine van der Vloet, Elke Sleurs, Lies Jans,
Danielle Godderis-T'Jonck en Ingeborg De Meulemeester

betreffende het invoeren van gewone adoptie
in een jeugdhulptraject

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Emmily Talpe;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1691 (2017-2018) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Kris Clijsters, Josephine Mwasii en Petronelle Mwasii, Cachet	5
	1. Waarop baseren we ons?	5
	2. Goed idee!	5
	3. Bedenkingen	6
II.	Uiteenzetting door Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris	6
III.	Vragen van de leden	7
IV.	Uiteenzetting door Ariane Van den Berghe, Vlaams Centrum voor Adoptie .	10
	1. Uitgangspunt.....	10
	2. Adoptie en jeugdhulp.....	10
	3. Uitwerking	11
	4. Waarborgen	11
	5. Doelgroep	12
	6. Praktijkervaring van het Vlaams Centrum voor Adoptie.....	12
	7. Praktijkervaring Franse Gemeenschap	12
V.	Iris Vandeborre, Adoptiehuis	13
	1. Situatie 1: begeleiding ouders met adoptievraag na geboorte	13
	2. Situatie 2: begeleiding ouders met adoptievraag na geboorte	13
	3. Situatie 3: vondeling	14
	4. Situatie 4: kind in voorziening	14
	5. Volle adoptie gekend kind perspectief afstandsouder	14
	6. Perspectief geadopteerden nazorgvragen	14
	7. Vragen naar contact bij volle adoptie.....	14
VI.	Vragen van de leden	15
VII.	Uiteenzetting door Jan Brocatus, Karen Maes en Dries Verdonck, Pleegzorg Vlaanderen.....	17
	1. Algemeen	17
	2. Pleegzorgers	17
	3. Ouders	17
	4. Pleegjongeren	18
	5. Pleegdiensten	18
	6. Conclusie	18
VIII.	Uiteenzetting door Min Berghmans, steunpunt Mens en Samenleving vzw..	19
	1. Breed aanbod aan gezinnen	19
	1. Uithuisplaatsing vermijden	19
	2. Adoptie en jeugdhulp.....	19
	3. Bestaanszekerheid voor een kind	20
	4. Statuut pleegzorger – wet van 19 maart 2017.....	20
	5. Gewone adoptie in een jeugdhulptraject	20
IX.	Vragen van de leden	21
X.	Uiteenzetting door Erik Verhoeven, Annelies Van Boven en Dries Van	

Gaubergen, VAG.....	22
1. VAG	22
2. Principes: belang van het kind	22
3. Aanbevelingen – voornaamste bezorgdheden	22
4. Overige aanbevelingen en conclusies.....	24
XI. Uiteenzetting door Benoit Vermeerbergen en Deborah Mattys, geadopteerd.be	24
1. Geadopteerd.be	24
2. Algemene feedback	24
3. Adoptie zonder toestemming	25
4. Link met afstammingsfamilie openhouden en moeilijke zoektochten vermijden	26
5. Adoptienazorg	27
XII. Vragen van de leden	27
Gebruikte afkortingen	31

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hield op woensdag 12 december 2018 en 9 januari 2019 twee hoorzittingen over de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject. Aan de hoorzittingen namen de volgende sprekers deel:

- Kris Clijsters, Josephine Mwasii en Petronelle Mwasii, Cachet;
- Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris;
- Ariane Van den Berghe, Vlaams Centrum voor Adoptie;
- Iris Vandeborste, Adoptiehuis;
- Jan Brocatus, Karen Maes en Dries Verdonck, Pleegzorg Vlaanderen;
- Min Berghmans, steunpunt Mens en Samenleving vzw;
- Erik Verhoeven, Annelies Van Boven en Dries Van Gaubergen, VAG;
- Debora Mattys en Benoit Vermeerbergen, geadopteerd.be

I. Uiteenzetting door Kris Clijsters, Josephine Mwasii en Petronelle Mwasii, Cachet

1. Waarop baseren we ons?

Kris Clijsters legt uit dat Cachet de ervaringen van jongeren centraal stelt in thema's die met jeugdhulp te maken hebben. Over deze conceptnota heeft het geen juridische check gedaan maar er een beperkte groep jongeren over geraadpleegd. Op vraag van Lorin Parys organiseerde Cachet een groepsgesprek met acht jongeren, zes met ervaring in pleegzorg en twee met ervaring in de residentiële zorg en een vertroebelde band met de ouders. Om nog meer input te hebben nam de spreker ook contact op met enkele andere jongeren. Ondanks de beperkte bevraging komen er genuanceerde maar duidelijke lijnen naar voren.

2. Goed idee!

Josephine Mwasii is als ervaringsdeskundige voor het vergemakkelijken van adoptie in de pleegzorg. Opgroeien in een gezin is het ideaal voor elk kind, daarom vallen pleegzorg en adoptie te prefereren boven opvang in een voorziening. De stap van een gezinsstructuur naar een voorziening is volgens haar gemakkelijker dan omgekeerd. Heel wat pleegouders zouden liever adopteren, als de procedure gemakkelijker was.

Petronelle Mwasii vult aan dat ook wetenschappelijk bewezen is dat opgroeien in een gezin beter is voor welzijn en ontwikkeling. De onzekerheid van een pleegsituatie hindert zowel pleegkind als pleegouder. Ze kunnen niet plannen op langere termijn. Voor bepaalde zaken hebben ze de toestemming van de natuurlijke ouders nodig. Die onzekerheid zorgt ook voor emotionele terughoudendheid. Adoptie maakt dat het kind zeker is dat zijn adoptieouders levenslang voor hem willen zorgen. Dat engagement heeft het kind nodig om zich veilig te voelen. Heel wat biologische ouders hebben geen contact meer met hun kinderen maar willen toch nog een of andere rol blijven spelen. Soms is dat geen positieve rol en willen ze hun positie als natuurlijke ouder in de verf zetten door hun wil door te drijven, ook als dat niet in het voordeel van het kind is.

Wat andere jongeren zeggen, sluit hier nauw bij aan, aldus *Kris Clijsters*. Ieder kind heeft recht op de warmte van een gezin want dat komt de ontwikkeling ten goede. Omdat pleegkinderen weten dat het eindig kan zijn, durven ze zich niet openstellen voor de pleegouders. Ze voelen dezelfde terughoudendheid bij die pleegouders, waardoor de hechting gehinderd is. Heel wat kinderen voelen stress bij de jaarlijkse zitting op de jeugdrechtbank. Adoptie kan sommigen het voordeel bieden dat ze zeker zijn dat ze niet meer terug moeten naar de biologische ouders. Sommige jongeren willen ook echt bij het (pleeg)gezin horen en geen buitenbeentje zijn of blijven. Zo voelen ze zich omdat ze een andere

familienaam hebben, uitgesloten worden van erfenis, of geen meter of peter mogen zijn.

Josephine Mwasii is ook voor een gemakkelijke adoptieprocedure voor jongeren in voorzieningen. Voor sommigen is het immers duidelijk dat ze niet terug kunnen naar hun natuurlijke ouders en zullen opgroeien in voorzieningen. Naarmate ze ouder worden, moeten de meeste jongeren zelfs nog overstappen van de ene op de andere voorziening. Soms moeten ze naar een andere voorziening zonder de redenen te kennen. De rechter beslist immers.

3. Bedenkingen

Kris Clijsters vertelt over een twintiger die ervan overtuigd is dat hij op 16 jaar beslist zou hebben zich te laten adopteren door zijn pleegouders, maar daar nu spijt van zou hebben omdat het de deur naar zijn biologische ouders zou hebben gesloten. Na een moeilijke periode heeft hij immers weer contact met hen. Hij is van Turkse origine en wijst erop dat pleegzorg moeilijk ligt in families met een migratieachtergrond maar dat adoptie helemaal een zware blaam is die de band onherstelbaar maakt.

Alvorens adoptie te overwegen, moet de band met de natuurlijke ouders onherstelbaar zijn. Maar wie beslist dat? Wanneer is de band onherstelbaar genoeg? Jongeren zijn op die leeftijd niet altijd stabiel. Een andere jongere wiens ouders nog in zijn thuisland wonen, zag ondanks weinig contact met zijn ouders, adoptie niet zitten omdat het voor hem gelijkstond met verraad.

Kris Clijsters gaat verder met de getuigenis van een meisje dat niet goed behandeld werd in haar pleeggezin. Ze vroeg daar oog voor te hebben want er is nog een pleegzorgdienst die op bezoek komt, waar jongeren mee kunnen babbelen. Ze had wel het gevoel dat het pleeggezin haar laatste toevluchttoord was. Hoewel haar pleegvader verschrikkelijke dingen met haar deed, voelt ze er een grote loyaliteit voor. Ze had het moeilijk gevonden een vraag om adoptie te weigeren, ook al zou ze er zich niet goed bij voelen. Een goede matching en screening vindt ze essentieel. Ze vroeg ook ooit aan haar oma om haar te adopteren en die weigerde botweg. Als een jongere vraagt om geadopteerd te worden en het pleeggezin weigert of omgekeerd, kan dat een grote impact hebben op de relatie. Ze vraagt daar voldoende aandacht en ondersteuning voor. Het meisje vraagt ook begeleiding eens het kind geadopteerd is. Die begeleiding dient volgens haar te gebeuren door iemand die de jongere kent en vertrouwt. Waar kan de jongere immers terecht als het niet goed loopt in een adoptiegezin?

II. Uiteenzetting door Bruno Vanobbergen, kinderrechtencommissaris

Bruno Vanobbergen noemt deze kwestie delicaat en complex. In de driehoek kind-ouders-pleegouders spelen verschillende belangen en spanningen. Het beleid moet zo goed mogelijk rekening houden met ze allemaal. Het Kinderrechtencommissariaat vindt het uitgangspunt van de conceptnota legitiem: het belang van een thuis en een warm nest, en het verlangen ergens bij te horen. Het heeft drie grote bedenkingen bij de werkwijze om extra mogelijkheden tot gewone adoptie in de integrale jeugdhulp te integreren.

De eerste gaat over de aard van jeugdhulp en adoptie. Voor het Kinderrechtencommissariaat horen jeugdhulp en adoptie niet op één continuüm. Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp geeft de jeugdhulp een duidelijk doel: hulp en zorg op maat voor kinderen en jongeren maar ook voor hun ouders. Gezamenlijk engagement is een belangrijke pijler. Daarbij komt nog

dat het subsidiariteitsbeginsel een fundament is van de jeugdzorg. Adoptie gaat in essentie over het creëren van een afstammingsband. Het ouderlijke gezag wordt overgedragen aan de adoptieouders, maar de biologische band blijft in vele gevallen een rol spelen in het leven van het kind.

Zo beide toch op één lijn geplaatst worden, wat betekent dat dan voor vrijwillige pleegzorgplaatsen? Pleegzorgplaatsingen zijn over het algemeen ingrijpend voor het kind, voor de ouders en voor de pleegzorgers. Het onderzoek naar pleegzorg wijst uit dat de meeste kinderen er positief tegenover staan, maar toch met fundamentele existentiële vragen worstelen. Pleegzorg Vlaanderen gaf het boek 'Voor altijd mijn kind' uit met aangrijpende getuigenissen van ouders met kinderen in pleegzorg. Ook voor pleegzorgers is een plaatsing verstrekkend. Als gewone adoptie van in het begin een mogelijkheid wordt, een optie in de jeugdhulp, zal dat sommige ouders terughoudender maken bij het overwegen van een vrijwillige plaatsing. Pleegzorgers, -kinderen en -jongeren kunnen daardoor ook anders tegenover pleegzorg komen te staan.

De derde kwestie gaat over de voorwaarden als gewone adoptie toch een extra module in de gewone jeugdhulp wordt. De conceptnota biedt geen duidelijkheid, maar geeft enkel twee voorbeelden. Wanneer is er sprake van een flagrante opvoedingssituatie? Welke groepen kinderen komen in aanmerking? Enkel voor bestandspleegzorg of ook voor netwerkpleegzorg? Die vragen beantwoorden is bijzonder moeilijk.

Rekening houdende met die drie bedenkingen, vraagt het Kinderrechtencommissariaat omzichtigheid. De wet op de verlatenverklaring van een minderjarig kind, bedoeld om adoptie van kinderen in voorzieningen te vergemakkelijken, is in 1999 afgeschaft omdat er problemen waren, waaronder een duidelijke link met armoede, zoals het Algemeen Verslag over de Armoede van 1994 bevestigde. Volgens het Kinderrechtencommissariaat zijn er voldoende instrumenten om de ambitie van de conceptnota te realiseren. Gewone adoptie is immers al mogelijk als jeugdbeschermingsmaatregel. De huidige regelgeving biedt daarenboven garanties op voldoende maatwerk. De rechter kan beslissen in het belang van het kind. Het Kinderrechtencommissariaat ziet een goed functionerende praktijk. Daarenboven zijn het statuut en de rechtspositie van de pleegouders wettelijk versterkt, waardoor onder meer het ouderlijke gezag deels kan worden gedelegeerd. Het is niet duidelijk of de ondersteuning die het pleeggezin krijgt, gehandhaafd blijft als het kind geadopteerd wordt.

Het Kinderrechtencommissariaat raadt aan gebruik te blijven maken van gewone adoptie als jeugdbeschermingsmaatregel, maar bovenal te blijven investeren in de ondersteuning van pleegzorgsituaties. Uit zijn ombudswerk leert het Kinderrechtencommissariaat immers dat er nog belangrijke stappen te zetten zijn voor een goed uitgebouwd pleegzorgsysteem.

III. Vragen van de leden

Lorin Parys is tevreden te horen dat de jongeren openstaan voor het idee. Dat er nog heel wat aspecten openstaan, beaamt hij. Zo is een goede nazorg uiterst belangrijk, liefst door een persoon die de jongere al begeleidt. Stabiliteit en duidelijkheid zijn nodig om relaties te vormen. Hij wijst erop dat het hier niet gaat over volle adoptie: niet over het wegnemen van de band met de biologische ouders maar over het toevoegen van een ouderschapsband. Daarnaast benadrukt hij het belang van goede matching, van een graduele opbouw, van de mogelijkheid er op elk moment tijdens de matchingprocedure uit te stappen en uiteraard van een maatschappelijk onderzoek naar de adopteerbaarheid van het kind of de jongere. Loyaliteitskwesties zijn een tegenindicatie om door te gaan met dat

proces. Weinig jongeren komen trouwens voor deze vorm van adoptie in aanmerking.

Hij beaamt dat de conceptnota geen onderscheid maakt tussen vrijwillige en gerechtelijke pleegzorgplaatsing, en dat adoptie als vervolg op de eerste vorm uitgesloten moet zijn. De kinderrechtencommissaris zegt voorts dat gewone adoptie al een jeugdbeschermingsmaatregel is en geen aparte module in de jeugdhulp moet worden. De conceptnota stelt eigenlijk enkel voor de mogelijkheid te overwegen in een beperkt aantal gevallen. In Wallonië gaat het niet eens om tien kinderen per jaar. Hoe dat geoperationaliseerd wordt, valt nog te bekijken, maar dat is niet de essentie. Een module in de integrale jeugdhulp is een optie, maar de minister kan jeugdrechters evengoed in een circulaire vragen adoptie als jeugdbeschermingsmogelijkheid te overwegen. Wat moet er volgens het Kinderrechtencommissariaat gedaan worden opdat die wettelijk geregelde mogelijkheid overwogen wordt voor die paar kinderen voor wie ze geschikt is? Jeugdhulp mag niet dienen om de wachtlijst van de kandidaat-adoptanten weg te werken. Dat is niet de bedoeling van de conceptnota.

Na een maatschappelijk onderzoek naar de adopteerbaarheid en naar de geschiktheid van de kandidaat-adoptieouders, is het aan de jeugdrechter om die moeilijke afweging te maken. De decreetgever moet de criteria zo precies mogelijk maken maar de rechter beslist op basis van het individuele dossier. De spreker is het eens met artikel 20 van het IVRK dat adoptie een bijzondere vorm van bescherming voor een kind is, en dat alles gedaan moet worden opdat kinderen in hun eigen gezin kunnen opgroeien. Een kind uit zijn gezin halen kan enkel als alle andere mogelijkheden uitgeput zijn.

Elke Van den Brandt hoort Lorin Parys zeggen dat het om een kleine groep gaat, terwijl Cachet omschrijft wat pleegkinderen missen: hechting en het gevoel deel uit te maken van een gezin. Zijn er andere manieren dan adoptie om daarvoor te zorgen, bijvoorbeeld langere pleegplaatsingen? Hebben de recente wijzigingen in de pleegzorg voor beterschap gezorgd?

Tine Soens leest in de conceptnota niet hoe, hoe lang en in welke mate ouders moeten tekortschieten vooraleer adoptie overwogen wordt. Waar ligt die grens? Wie moet dat beoordelen? De conceptnota hecht groot belang aan zorgcontinuïteit. Het wordt zo voorgesteld alsof dat betekent dat kinderen best in één gezin opgroeien en het liefst voor onbepaalde duur. Voor haar betekent zorgcontinuïteit dat er altijd zorg is. Sommige pleegkinderen kunnen bijvoorbeeld meer gebaat zijn bij afwisselend bij de natuurlijke ouders en de pleegouders te verblijven, of bij geregeld contact met de natuurlijke ouders. Essentieel is dat de regeling niet te vaak verandert. Hoe denken de sprekers daarover? Hoe kan de begeleiding bij adoptie verzekerd blijven?

Katrien Schryvers vraagt hoe bewaakt kan worden dat dit geen bijkomend adoptiekanaal wordt. Het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg waakt zorgvuldig over een evenwicht tussen belangen van ouders, kind en pleegouders. Recent is het statuut voor de pleegouders verbeterd. Het effect daarvan moet nog duidelijk worden. Zal de mogelijkheid tot adoptie niet meer druk leggen op de fragiele relatie tussen pleegouder en biologische ouders, zelfs als het alleen kan bij gerechtelijke plaatsing? Voorts maakt ze zich zorgen dat ook pleegouders slechts bereid zullen worden gevonden een beperkte groep kinderen te adopteren. Ook zij vraagt zich af wie wanneer en op basis van welke gronden tot de adoptieprocedure zal beslissen.

Kris Clijsters ziet de duur van de plaatsing als een kwestie waarin belangen en rechten van kinderen en van biologische ouders botsen. Hoewel moeilijk aanvaardbaar voor de natuurlijke ouders die vooral een nieuwe kans willen, zou

een plaatsing van enkele jaren jongeren meer rust geven. Jongeren die na een pleegplaatsing terug naar huis gaan, ervaren dat als een abrupte scheiding. Misschien is het mogelijk die overgang wat zachter te laten verlopen. In een leefgroep wordt de terugkeer naar huis lang voorbereid en langzaam opgebouwd.

Josephine Mwasii denkt dat duidelijke termijnen zouden helpen. Als dat niet kan, moet het duidelijk zijn voor kind en ouders waarom de termijn onzeker is.

Petronelle Mwasii vraagt voorts dat kinderen niet van het ene pleeggezin naar het andere worden verplaatst. Als ze gedurende bijvoorbeeld drie maanden geplaatst worden, moet dat in hetzelfde gezin zijn. Ook moet hun verklaard worden waarom er precies voor die termijn gekozen wordt. Als de mogelijkheid bestaat dat de plaatsing abrupt eindigt, moet dat van bij het begin duidelijk gecommuniceerd worden. De pleegzorgbegeleider vertelt het kind beter geregeld voor hoe lang het geplaatst is en wanneer het mogelijk teruggaat naar zijn ouders. Thans beperken begeleiders zich al te vaak tot de vraag hoe het kind zich voelt. Terloops wijst ze erop dat pleegzorg eerst moet praten met het kind alleen en dan pas met de pleegouders erbij. Bij haar waren haar pleegouders er altijd bij.

Pleegzorg moet niet alleen voor baby's en jonge kinderen, maar voor alle jongeren in de jeugdhulp tussen de eerste keuzes staan, aldus *Josephine Mwasii*.

Kris Clijsters beaamt het belang van het maatschappelijke onderzoek alsook dat kinderen en jongeren gehoord worden. Ze mogen echter niet in de stoel gezet worden van de beslisser. Die verantwoordelijkheid mogen ze niet krijgen. Het gaat inderdaad niet om veel gevallen, maar in sommige situaties is het glashelder dat adoptie een optie is. Bijvoorbeeld als de natuurlijke ouders van bij het begin totaal afwezig zijn in het leven van de jongere. Dat is onherstelbaar genoeg aangezien er nooit een relatie geweest is die kan worden hersteld. In andere gevallen moet er omzichtig mee worden omgesprongen. Jongeren die puberen, zetten zich af tegen alles, zeker tegen hun ouders. Ze zijn er dan misschien zelf van overtuigd dat het nooit meer goed komt, maar getuigenissen van oudere pleegkinderen bewijzen dat het anders kan uitdraaien.

Voor de begeleiding na adoptie zijn er twee mogelijkheden. Jongeren in een leefgroep kunnen zelf bepalen met welke begeleider van de voorziening ze de beste band hebben. Vaak is dat de individuele begeleider, maar niet altijd. Voor pleegkinderen is dat het best de pleegzorgbegeleider.

Josephine Mwasii vindt dat de onherstelbare band niet te strikt door de decreetgever omschreven moet worden. Ook nu oordeelt de jeugdrechter geval per geval, en pleegplaatsingen gebeuren ook zonder dat alle situaties of voorwaarden nauwkeurig gedefinieerd zijn in de wet.

Petronelle Mwasii herinnert eraan dat de opvoedingssituatie van elk kind in de jeugdhulp beoordeeld wordt. De situatie is sowieso flagrant. Als ouders keer op keer falen, niet op bezoek komen, of zich niet houden aan de voorwaarden, kan adoptie worden overwogen. Het kan niet altijd, allicht slechts in een beperkt aantal gevallen en het is zeker niet de eerste keuze.

Kris Clijsters denkt dat de adoptiemogelijkheid inderdaad de relatie tussen pleegouders en natuurlijke ouders onder druk zet. Hij acht het niet verstandig er een module of optie in de jeugdhulp van te maken. Voor veel ouders is pleegzorg bedreigend. Hij geeft het voorbeeld van een ouderpaar dat zijn kinderen van 2 en 3 jaar liever enkele jaren in een leefgroep liet wonen dan in een pleeggezin. Als algemeen bekend wordt dat adoptie een mogelijkheid of de logische volgende stap is, wordt het nog moeilijker voor biologische ouders om ervoor te kiezen. Gelukkig is dat niet de bedoeling van de conceptnota.

Josephine Mwasii vindt het niet verkeerd betrokkenen op de mogelijkheid van adoptie en de eenvoudigere procedure attent te maken.

Petronelle Mwasii suggereert adoptie pas in overweging te nemen als pleegouders en pleegkind er apart over zijn ondervraagd. Zo kent de ene het standpunt van de andere niet en is er geen afwijzing. Pas als beide expliciet de toestemming geven, kunnen verdere stappen ondernomen worden. Ze vraagt ook de natuurlijke ouders beter te begeleiden zodat ze zich niet pas bewust worden dat ze hun best moeten doen als er pleegzorg of adoptie dreigt.

Bruno Vanobbergen is het ermee eens dat het om een kleine groep kinderen gaat. Hij suggereert vooraf na te gaan hoe gewone adoptie vandaag als jeugdbeschermingsmaatregel gebruikt wordt en wat ervoor zorgt dat kinderen en pleegouders die stap willen en durven zetten. Het kan al, maar waarom wordt het zo weinig gedaan? Misschien is het zaak jeugdadvocaten er beter over te informeren. Zij zijn immers een constante in het traject. Hij vraagt daar geen brede informatiecampagne over te organiseren want dat zou nodeloos ongerustheid zaaien en kan andere hulpverleningsvormen belemmeren.

Het is te vroeg om te beoordelen welk effect de veranderingen in het pleegzorgtraject hebben. Er zijn al enkele gevallen waarin het ouderlijke gezag deels aan de pleegouders gedelegeerd is. De ondersteuning na adoptie is afhankelijk van adoptiedienst, maar doorgaans minimaal en niet-gestructureerd.

IV. Uiteenzetting door Ariane Van den Berghe, Vlaams Centrum voor Adoptie

1. Uitgangspunt

Ariane Van den Berghe zegt dat het Vlaams Centrum voor Adoptie, in de geest van het nieuwe agentschap, over deze conceptnota van mening gewisseld heeft met het agentschap Jongerenwelzijn. Het centrum is het eens met het uitgangspunt van de nota, namelijk dat voor elk kind moet worden gezocht naar een manier om deel te zijn van een veilig en stabiel gezin. Dat plaatst het belang van het kind centraal: stability, permanency en belonging. Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat opgroeien in een (stabiel) gezin belangrijk is.

Opgroeien in het eigen gezin valt altijd te verkiezen en moet alle mogelijke ondersteuning krijgen. Dat is conform het principe van de dubbele subsidiariteit zoals het ook staat in de UN Guidelines Alternative Care, het IVRK en het Verdrag van Den Haag. De minst ingrijpende maatregel verdient de voorkeur. Zo het kind niet in het eigen gezin kan blijven, is pleegzorg de minst ingrijpende maatregel en dan pas volgt adoptie. Geen van de internationale verdragen geeft een strikte cascade, maar alle stellen het belang van het kind centraal en vragen een individuele afweging. In bepaalde gevallen kan adoptie de betere keuze zijn. Recent wetenschappelijk onderzoek toont immers aan dat geadopteerde kinderen het beter doen dan pleegkinderen. Dat kan uiteraard te maken hebben met de kenmerken van het kind, zijn problemen, het moment waarop het geplaatst wordt, het type ouders of het aantal overplaatsingen. Toch zijn er aanwijzingen dat objectieve en juridische stabiliteit samen met het subjectieve gevoel ergens bij te horen, betere emotionele uitkomsten geven.

2. Adoptie en jeugdhulp

Jeugdhulp en adoptie lijken op het eerste zicht totaal verschillend maar de tegenstelling is niet zo scherp. Volgens voornoemde internationale standaarden en verdragen is adoptie altijd een jeugdbeschermingsmaatregel, maar geen

gewone en niet in de betekenis die de Belgische wetgever eraan geeft. Het uitgangspunt verschilt niet van de Vlaamse jeugdhulp: een gepaste oplossing vinden voor een kind met een ingrijpende hulpvraag dat om eender welke reden niet kan opgroeien bij zijn biologische ouders. De vraag of hoop van kandidaat-adoptanten is nooit het uitgangspunt. De adopties die thans in Vlaanderen gebeuren hebben weinig raakpunten met de jeugdhulp. Het gaat meestal om kinderen die kort na de geboorte werden afgestaan op vraag en met toestemming van de biologische ouders. De conceptnota wil onder bepaalde voorwaarden adoptie als deel van de jeugdhulp mogelijk maken, ook als de biologische ouders daarmee niet akkoord gaan. De belangen van biologische ouders kunnen lijnrecht tegenover de belangen van het kind komen te staan. Dat de belangen zorgvuldig moeten worden afgewogen, geldt zowel voor jeugdhulp als voor adoptie. Als de tegenstelling niet te overstijgen is, zelfs niet met doorgedreven ondersteuning en begeleiding, wordt er beslist in het belang van de minderjarige. Dat is conform de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Vanuit dat perspectief is het voorstel van de conceptnota logisch, zij het dat adoptie het uiterste van het continuüm is, dus als alle andere opties uitgeput zijn of overwogen, conform de zogenaamde dubbele subsidiariteit.

Zo lang er nog gewerkt wordt met de biologische ouders mag adoptie niet in beeld komen, anders zou dat de relatie met de ouders hypothekeren. Adoptie betekent echter niet dat de biologische ouders volledig uit beeld verdwijnen. Door de grondige evolutie van zowel interlandelijke als binnenlandse adoptie krijgt elke partij in de driehoek een legitieme plaats.

3. Uitwerking

De conceptnota stelt terecht dat de adoptieregelgeving in principe niet hoeft te worden aangepast. Adoptie als nieuwe module in het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg of in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp lijkt zowel het Vlaams Centrum voor Adoptie als het agentschap Jongerenwelzijn minder evident. Ze denkt dat de opstellers van de conceptnota vooral willen dat, als de situatie daartoe noopt, hulpverleners de mogelijkheid van adoptie overwegen. Dat vergt geen nieuwe regels, wel bekendmaking en sensibilisering, wat past in de bestaande logica en praktijk van de jeugdhulp. Voor elk kind dat uit huis geplaatst is, worden korte- en langetermijnperspectieven geregeld geëvalueerd.

Aan het werken met modules zijn er belangrijke nadelen verbonden, vooral omdat men er vaste criteria, indicaties, contra-indicaties of doelgroepen pleegt aan te koppelen. Gezien het uitzonderlijke karakter van de maatregel, hoort adoptie zorgvuldig en geval per geval te worden bekeken. Aan elke vaste set van criteria beantwoorden dossiers waarin adoptie wel en even vaak dossiers waarin adoptie niet aangewezen is. Tot slot is er de vrees dat modulering zal leiden tot banalisering of automatisering. Adoptie mag geen gewone maatregel zijn die men voor alle kinderen die in de jeugdhulp terechtkomen automatisch na verloop van tijd onderzoekt.

4. Waarborgen

Regelgeving kan wel waarborgen verankeren, bijvoorbeeld de elementen van het zorgvuldige onderzoek dat nodig is vooraleer adoptie te overwegen: de adoptabiliteit van de minderjarige, juridisch maar ook psychosociaal, de contacten met en de mening van de biologische ouders of de loyaliteitskwesaties. Pas daarna volgt de afweging of het voor dat kind de beste oplossing is.

De rechter kan inderdaad altijd een maatschappelijk onderzoek bevelen naar de gegrondheid van de weigering. Dan is het adoptieverzoek al ingeleid. Eigenlijk

hoort er een grondig onderzoek te gebeuren voor de adoptieprocedure begint. Dat is nodig om oneigenlijk gebruik van de procedure die emotionele schade kan veroorzaken, te vermijden, bijvoorbeeld pleegouders die de procedure zelf in gang zetten ook al heeft het kind nog een band met de natuurlijke ouders. Ariane Van den Berghe pleit voor een grondig onderzoek vooraf, het best door de jeugdhelper die de jongere of het kind begeleidt en iemand met expertise in adoptie, uiteraard met inachtneming van de mening van de minderjarige.

5. Doelgroep

De doelgroep moet beperkt blijven tot minderjarigen wier biologische ouders niet meer in beeld zijn: kinderen in pleegzorg maar ook kinderen in een voorziening. Voor de laatste groep is de winst immers zo mogelijk nog groter. De overstap van wie jarenlang in een voorziening verblijft naar een gezin is niet evident. Die drastische interventie moet bijzonder omzichtig aangepakt worden. De ervaring van het Vlaams Centrum voor Adoptie met adopties uit het buitenland kan dan dienstig zijn.

6. Praktijkervaring van het Vlaams Centrum voor Adoptie

In heel wat landen is adoptie na jeugdhulp mogelijk. Een aantal van die kinderen is via interlandelijke adoptie naar Vlaanderen gekomen uit Portugal, Chili, Colombia, Polen of Bulgarije. Het is in de eerste plaats een grote kans voor de kinderen, zo melden de oudere kinderen, maar alleen als de psychosociale adoptabiliteit van de minderjarige grondig bestudeerd en correct ingeschat is. Vanaf 12 jaar moet het kind volgens de wet toestemmen. Dat volstaat echter niet: het kind moet bij elke stap van het proces betrokken worden en inspraak hebben.

Kinderen in een instelling worden goed en geleidelijk voorbereid met een eerste kennismaking in de voorziening, een bindingsperiode, een preadoptieve plaatsing, en dan pas adoptie. Dat is niet gemakkelijk en loopt soms mis. Maar er zijn niet meer problemen dan bij adoptie van jonge kinderen. Troeven zijn dat de persoonlijkheid en geschiedenis van de minderjarige bekend zijn, wat een goede matching mogelijk maakt, maar ook dat hij zelf de redenen van de adoptie en zijn roots kent, en inspraak heeft. In Vlaanderen zijn er veel meer kandidaat-adoptanten voor jonge, gezonde kinderen, maar toch worden er bij interlandelijke adoptie ook voor oudere kinderen uit de jeugdzorg Vlaamse adoptieouders gevonden.

7. Praktijkervaring Franse Gemeenschap

In de Franse Gemeenschap ligt het initiatief bij de jeugdhulpaanbieder, een voorziening of een pleegzorgaanbieder, steeds in samenspraak met en bekrachtigd door de instantie die de jeugdhulp heeft geïnstalleerd, namelijk de jeugdrechter of de sociale dienst bij de jeugdrechtbank. Vooraf wordt er contact gelegd met een binnenlandse adoptiedienst om samen een onderzoek te doen naar de adoptabiliteit van de minderjarige. Als dat positief is, gaat de binnenlandse adoptiedienst over tot matching. Veelal volgt er dan een plaatsingsbeslissing met het oog op adoptie door de dienst Jeugdbescherming of de jeugdrechter, waarna de kandidaat-adoptieouders een aanvraag tot adoptie kunnen indienen. Af en toe dienen pleegouders op eigen initiatief een aanvraag in tot adoptie van een gekend kind, waardoor de voorafgaande zorgvuldige overweging komt te vervallen. Ze pleit ervoor dat in Vlaanderen onmogelijk te maken.

Volgens de federale wet kan het parket ook een onderzoek naar de adoptabiliteit vorderen, maar daar wordt weinig gebruik van gemaakt. Er kan gedacht worden

aan een soort samenwerkingsafspraken waarbij jeugdhulpaanbieder en iemand met expertise in adoptie samen advies geven aan het openbaar ministerie dat het initiatief neemt.

Ook in Vlaanderen komt de vraag tot adoptie soms van pleegouders of pleegkinderen. Soms zijn de pleegkinderen zelfs al meerderjarig. Zij komen dan terecht bij de algemene permanentie van het Vlaams Centrum voor Adoptie. Een duidelijk kader en afspraken daarover ontbreken. Het Vlaams Centrum voor Adoptie begeleidt enkel kandidaat-ouders en erkent de adoptiediensten die de biologische ouders begeleiden. Voor de pleegkinderen heeft het geen dienstverlening. Pleegouders kunnen de gewone voorbereiding tot adoptie starten, maar het Vlaams Centrum voor Adoptie weet dan niet of de pleegzorgdienst al stappen tot begeleiding (van de biologische ouders en of de betrokken minderjarige) ondernomen heeft. Met goede afspraken en een gezamenlijke aanpak valt daar snel winst te behalen.

De vraag om nazorg is terecht, ook bij de andere adopties trouwens. De binnenlandse adoptiediensten hebben een nazorgprogramma, zij het dat het altijd beter of sterker kan. De interlandelijke diensten overwegen er een op te zetten.

V. Iris Vandeborre, Adoptiehuis

1. Situatie 1: begeleiding ouders met adoptievraag na geboorte

Iris Vandeborre zal de conceptnota bespreken vanuit ervaringen met binnenlandse adoptie. Het Adoptiehuis begeleidt ouders, in de praktijk vaak enkel de moeder, met een adoptievraag. Na de bevalling tekenen ze een intentieverklaring tot volle adoptie, in afwachting tot ze na de wettelijke bedenktijd de notariële akte kunnen tekenen. Het kind komt dan maximaal zes maanden in ondersteunende pleegzorg terecht. Ouders kunnen kiezen om zelf voor het kind te zorgen of om het te laten overplaatsen naar een pleeggezin voor langdurige pleegzorg met betrokkenheid van de ouders. Dat is geen adoptie. Slechts als de ouders de notariële akte ondertekenen, kan het kind geadopteerd worden.

Het komt echter geregeld voor dat ouders voor het ondertekenen van de notariële akte verdwijnen. Het kind blijft dan in pleegzorg. Soms duiken ze na jaren terug op en betreuren dan dat het kind niet geadopteerd is. Als de moeder alsnog adoptie wil, is het aan het Adoptiehuis om de psychosociale adopteerbaarheid van het kind te onderzoeken. Dat gebeurt in samenwerking met pleegzorg die het pleeggezin al die tijd begeleidt heeft. Meestal zijn die pleeggezinnen geen kandidaat-adoptanten. Het kind wordt toevertrouwd aan een gezin op de wachtlijst. Het Adoptiehuis doet de bemiddeling en de nazorg.

2. Situatie 2: begeleiding ouders met adoptievraag na geboorte

Meestal gaat het kind direct nadat de ouders een intentieverklaring tot adoptie ondertekenen naar kandidaat-adoptanten. Ook dan kunnen ouders kiezen voor behoud of voor het ondertekenen van de notariële akte. Ook dan valt het voor dat de ouders verdwijnen. Het kan gaan om daklozen, prostituees of vluchtelingen die maar een korte periode in het land blijven. Het Adoptiehuis doet veel moeite om hen terug te vinden, maar heeft niet veel middelen daartoe. Het kind heeft geen statuut, de moeder is verdwenen, en de kandidaat-adoptanten onzeker. Daarom dient het Adoptiehuis sowieso na negen maanden een verzoekschrift in bij de rechter. In veel gevallen vindt ook het parket de ouders niet. Dan spreekt de rechter meestal adoptie zonder toestemming van de ouders uit. Heel uitzonderlijk opteert de rechter voor pleegzorg.

3. Situatie 3: vondeling

Vondelingen gaan eerst een tweetal weken naar een voorziening. In opdracht van de voogd regelt het Adoptiehuis een plaatsing in ondersteunende pleegzorg of bij kandidaat-adoptanten. Na zes maanden zoektocht naar de ouders, sluit het parket het onderzoek af. Daarna wordt een verzoekschrift ingediend en beslist de rechter tot adoptie zonder toestemming.

4. Situatie 4: kind in voorziening

Soms vragen biologische ouders hun kind dat in een voorziening verblijft, te laten adopteren. Het Adoptiehuis begeleidt de ouders, en tracht een goed zicht te krijgen op hun beweegredenen. In samenwerking met de voorziening voert het Adoptiehuis een onderzoek uit naar de sociale en psychologische adopteerbaarheid van het kind. Het Adoptiehuis biedt de drie partijen levenslange nazorg. Doorgaans zijn in het begin de partijen betrokken maar dat vermindert. Het grote probleem is dat voor dergelijke kinderen moeilijk kandidaat-adoptieouders gevonden worden. In de binnenlandse adoptie willen de kandidaten doorgaans een kind tot maximum 1 jaar oud. Zelfs voor een kind van 15 maanden is het al moeilijk kandidaten te vinden, wat heel pijnlijk is.

5. Volle adoptie gekend kind perspectief afstandsouder

Een tweede deel van de werking is de volle adoptie van gekende kinderen. Het Adoptiehuis nodigt de afstandsouder uit voor een informatiesprek over wat het betekent het kind te laten adopteren. Zowat 30 procent gaat op de uitnodiging in. Bij weigering van adoptie door de afstandsouder, kan de rechter opdracht geven aan Adoptiehuis om een maatschappelijk onderzoek uit te voeren. Slechts 50 procent van de genodigden komt dan niet. Bij een verzoekschrift tot adoptie zal de rechtbank de ouder uitnodigen, als die niet komt, wordt dat geïnterpreteerd als een weigering en moet het Adoptiehuis een maatschappelijk onderzoek uitvoeren. Die personen dagen daar uiteraard ook niet voor op. Ze hebben dan duidelijk geen interesse meer in het kind.

Wie wel komt, maar weigert, hoopt direct of op termijn de ouderrol te vervullen. Een tweede belangrijke weigeringsgrond is dat de ouder de familiale banden niet wil doorknippen, omdat bijvoorbeeld een oma of een tante een band wil met het kind. Wie weigert, voelt zich vaak slachtoffer en niet ondersteund. Meestal is er een vechtscheidingscontext.

6. Perspectief geadopteerden nazorgvragen

De meeste kinderen blijven zich betrokken voelen bij hun ouders. Ze willen de redenen van adoptie kennen, maar ook of ze broers of zussen hebben. Ze zijn vaak bezorgd over hun biologische ouders en vragen bijvoorbeeld of adoptieouders en adoptiedienst ervoor gezorgd hebben dat ze voldoende geld hebben. Eens de rechter beslist heeft tot adoptie, moet uitgebreid verantwoord worden aan een kind dat alles gedaan is om zijn ouders te helpen, alsook waarom de rechter de beslissing genomen heeft. Kinderen worstelen met vragen als: "Waren mijn ouders zo slecht of was ik zo stout?".

7. Vragen naar contact bij volle adoptie

Volle adoptie met toestemming van de ouders is in veel gevallen een opener vorm van adoptie geworden. Het Adoptiehuis is er zowel voor het kind, de afstandsouders als de adoptieouders. Het kreeg in 2017 naast een massaal aantal vragen over informatie, van veertig geadopteerden, veelal volwassenen,

en van zeventien ouders of broers/zussen de vraag om contact te leggen, wetende dat er maar vijfentwintig adopties per jaar zijn.

VI. Vragen van de leden

Lorin Parys heeft begrepen dat het Vlaams Centrum voor Adoptie een duidelijk kader vraagt en aan een module pro's en contra's ziet. Hij onthoudt voorts dat het centrum achter het idee staat. Het centrum pleit voor een adoptabiliteitsonderzoek dat voorafgaat aan de procedure. Het Adoptiehuis dankt hij voor het zicht op de praktijk. Misschien moet er specifiek gezocht worden naar kandidaat-adoptieouders voor oudere kinderen, zonder de indruk te wekken dat er daardoor een nieuw adoptiekanaal geopend wordt. Dat een vorm van open adoptie al mogelijk is, verheugt hem. In hoeveel gevallen is er een open adoptie en is er effectief contact tussen geadopteerde en afstandsouders?

Katrien Schryvers waarschuwt ervoor dat als de adoptabiliteit te vroeg onderzocht wordt, de jeugdhulp te weinig kansen krijgt. Wat als het maatschappelijke onderzoek negatief uitdraait? Welke effecten heeft dat op de relatie tussen de partijen? Als de overheid op zoek gaat naar kandidaat-adoptanten voor oudere kinderen, is dat de facto een nieuw adoptiekanaal. Is het dan bijvoorbeeld nodig pleegouders te rekruteren die een kind willen adopteren, en bijgevolg pleegzorg willen bieden met het oog op adoptie? Wat is de invloed daarvan op de verwachtingen van alle betrokkenen?

Heel wat aspecten van adoptie zijn geregeld in federale wetten. Adoptie heeft veel verregaandere gevolgen dan jeugdhulp, want het creëert een levenslange band. Er bestaan mogelijkheden om een gewone adoptie om te zetten in een volle adoptie. Wat zijn de ervaringen van de sprekers daarmee? Moet die mogelijkheid in dit geval blijven bestaan? Omdat pleegzorg de eerste optie is bij uithuisplaatsing, is er beslist om op informatiesessies over adoptie ook daar informatie over te geven. Als pleegzorg een optie of module in de jeugdhulp wordt, creëert dat dan de juiste verwachtingen voor die kandidaten?

Tine Soens vraagt hoe de spreker adoptie van kinderen die in een voorziening verblijven, concreet ziet.

Elke Van den Brandt vraagt of er een wezenlijk verschil is tussen binnenlandse en interlandelijke adoptie van een kind dat de kandidaat-adoptanten niet kennen en een kind dat geadopteerd wordt door de pleegouders. Zijn er andere valkuilen en troeven in de beide situaties?

Ariane Van den Berghe bevestigt dat het moeilijker is om kandidaten te vinden om oudere kinderen te adopteren, zowel voor interlandelijke als landelijke adoptie. Het aantal neemt toe dankzij de manier van informeren en voorbereiden op adoptie. In interlandelijke adoptie wordt er gehamerd op het subsidiariteitsprincipe: voor een kind moet er in eerste instantie een oplossing gezocht worden in eigen land. Datzelfde geldt voor kinderen in Vlaanderen. Als er kandidaat-adoptanten zijn voor oudere kinderen, moet hun in eerste instantie een Vlaams kind worden toegewezen. Er zijn wel wat kandidaten, maar het komt erop aan geschikte kandidaat-adoptanten te werven voor kinderen die nu een thuis nodig hebben. In het proces van instroombeheer wordt (van bij de start van de procedure) gepeild of de kandidaten bereid zijn oudere kinderen of kinderen met een zorgbehoefte op te vangen.

Dat de adoptabiliteit vroeg genoeg moet worden onderzocht, betekent niet snel na de start van het jeugdhulptraject maar voor de vraag tot adoptie ingeleid wordt bij de rechtbank. De conceptnota heeft het enkel over het maatschappelij-

ke onderzoek, dat pas gevorderd wordt als er een weigering van instemming is. Het is zinvol als buffer of als verificatie van wat het best al veel eerder in het proces gebeurt. Adoptie is uitdrukkelijk de meest ingrijpende maatregel en moet altijd als bijzonder worden beschouwd. Het mag geen module in de jeugdhulp worden.

Er moet absoluut vermeden worden dat bij informatie aan kandidaat-adoptanten de verwachting gewekt wordt dat ze ook via de pleegzorg kunnen adopteren. Er mag in geen geval een automatische koppeling van pleegzorg aan adoptie zijn. Sensibilisering en informatie moeten gericht zijn aan jeugdhulpaanbieders, zodat ze de mogelijkheid in uiterste gevallen in overweging nemen, in geen geval aan kandidaat-adoptanten. Ariane Van den Berghe suggereert als alternatief nog andere mogelijkheden zoals een 'banque-mixte' of 'concurrent placement', waarbij kandidaten starten met een voorbereiding voor zowel adoptie als pleegzorg maar in de loop van het proces een zorgvuldig afgewogen keuze maken.

Zeker bij interlandelijke adoptie valt het voor dat een gewone adoptie omgezet wordt in een volle adoptie, maar in regel enkel als er geen enkel contact meer is met de familie van oorsprong. De overheid van het land van herkomst is in deze gevallen trouwens akkoord dat volle adoptie een mogelijkheid is zodat het kind zo veel mogelijk waarborgen krijgt in zijn nieuwe gezin. Rechters gaan daar omzichtig mee om, vragen vaak bevestiging van de Centrale Autoriteit en voeren zelf ook onderzoek, bijvoorbeeld naar de mening van de biologische familie. Volle adoptie valt zeker niet uit te sluiten voor gevallen waar de conceptnota over handelt, maar het is aanbevelenswaardig om de geschetste omzichtige aanpak te hanteren.

Zeker vanuit kindperspectief is adoptie van kinderen in voorzieningen een optie. Kinderen groeien immers het best zo veel mogelijk in een gezinsomgeving op. Als een kind in een pleeggezin adoptabel is, moet de eerste overweging uiteraard adoptie door de pleegouders zijn. Voorbereidingen en afwegingen zijn gemakkelijker als het kind al in het gezin verblijft dan als het in een voorziening verblijft. Dan duurt de voorbereiding langer en is de inschatting moeilijker waardoor alles geleidelijker verloopt. Het kan echter mislopen. Dat is even pijnlijk als een pleegplaatsing die mislukt, maar een adoptie die misloopt ligt praktisch moeilijker. Om die redenen is een voldoende lange preadoptieve plaatsing nodig.

Iris Vandeborre zegt dat het Adoptiehuis een paar keer de vraag kreeg van een voogd om een kind in een voorziening te adopteren. Die voogd was aangesteld omdat er geen familie meer was. Zo goed als elk onderzoek van dergelijk dossier is negatief uitgedraaid. De meeste kinderen zijn in pleegzorg terechtgekomen. Ze illustreert dat met het voorbeeld van een tweeling van 6 jaar voor wie na een lang voorbereidingsproces niet voor adoptie maar wel voor pleegzorg gekozen is.

Er zijn inderdaad voldoende kandidaten voor adoptie van heel jonge kindjes, maar voor oudere kinderen of kinderen met bijzondere zorgen, veel minder. Door de nieuwe procedures is het wel gemakkelijker geworden om ouders te vinden.

Bij open adoptie wordt elke partij begeleid door een ander team van Adoptiehuis. Zelfs bij de verkennende gesprekken voor open adoptie, haken er een aantal af, bijvoorbeeld als een geadopteerd kind informatie krijgt van zijn natuurlijke ouders. Van alle aanvragen leidt maar een kleine helft tot effectief contact. Dat is nog maar het startpunt.

VII. Uiteenzetting door Jan Brocatus, Karen Maes en Dries Verdonck, Pleegzorg Vlaanderen

1. Algemeen

Ook voor *Jan Brocatus* past de conceptnota in de Vlaamse visie om kinderen zo veel mogelijk in een gezinscontext te laten opgroeien. Het is geen toeval dat Pleegzorg Vlaanderen de #jethuisdelenverrijktjeleven gebruikt. Pleegzorg Vlaanderen spreekt alleen over kinderen in pleegzorg, niet in voorzieningen en ambieert geen juridische analyse, maar wel een kijk gebaseerd op de praktijk. De Vlaamse overheid gaf haar partnerorganisatie Pleegzorg Vlaanderen vijf perspectieven: pleegkinderen en -jongeren, ouders van kinderen in de pleegzorg, pleegzorgers, de diensten voor pleegzorg en pleeggasten. Het thema is besproken met de eerste vier groepen.

2. Pleegzorgers

Karen Maes, zelf pleegzorger, praatte tijdens een dialoogdag met andere pleegzorgers over de conceptnota. Zij wijzen erop dat mensen bewust voor pleegzorg kiezen en vooraf beseffen dat het een driehoeksverhouding is met het kind en zijn biologische ouders. De zuiverheid van het vrijwillige engagement als pleegzorger vinden zij belangrijk. Als adoptie een optie wordt, bestaat het risico dat mensen voor pleegzorg kiezen enkel omdat ze uiteindelijk willen adopteren. Daardoor zullen ze niet geneigd zijn veel te investeren in gedeeld ouderschap of in de band tussen het kind en zijn biologische ouders. Veel pleegkinderen hebben bijzondere zorgbehoeften. Pleegzorgers kunnen rekenen op deskundige begeleiding door pleegzorg. Ze kunnen opleidingen en cursussen volgen en worden geholpen om hun weg te vinden in de jeugdhulp. Die begeleiding valt weg bij adoptie terwijl de meeste kinderen die begeleiding nodig blijven hebben. Er zijn ook heel wat vragen over de procedure, bijvoorbeeld wat er gebeurt als de pleegzorger niet voldoet aan de criteria voor adoptieouders. Wat als een kind adoptie vraagt, maar de pleegouder dat niet ziet zitten? Daar kunnen vele redenen voor zijn, bijvoorbeeld omdat de begeleiding of de vergoeding wegvallen. De pleegouder moet zijn pleegkind ongewild afwijzen.

Anderzijds krijgen kinderen meer mogelijkheid om erbij te horen. Het biedt meer veiligheid en zekerheid op juridisch gebied. Adoptie kan bepaalde kinderen van niet-EU-origine een geldig verblijfstatuut bezorgen waardoor ze niet meer kunnen worden uitgewezen. In de pleegzorg zijn er ook opties om langer zekerheid te bieden, bijvoorbeeld een verlenging tot de leeftijd van 13 jaar of pleegvoogdij tot 18 jaar. Daarbij komt nog dat adoptie in uitzonderlijke gevallen al mogelijk is.

Pleegouders zien niet direct in wat de conceptnota toevoegt aan de huidige situatie. Ze zien enkele risico's die de goede aspecten van pleegzorg dreigen te ondergraven. Pleegzorgers staan er terughoudend tegenover. Ze vinden dat adoptie bespreekbaar moet zijn, maar het mag zeker geen onderdeel van het systeem worden.

3. Ouders

Jan Brocatus sprak met biologische ouders van kinderen in pleegzorg. Dat is allicht niet de groep waar de conceptnota naar verwijst, want deze ouders willen wel contact met hun kinderen, komen naar de dialoogdag of werkten mee aan de publicatie 'Voor altijd mijn kind'. Als adoptie een optie wordt, vrezen zij voor een weerslag op de samenwerking in de pleegzorg, zowel de verplichte als de vrijwillige. Daarbij komt nog dat de drempel naar de vrijwillige pleegzorg erdoor enorm verhoogt.

4. Pleegjongeren

Pleegjongeren willen betrokken worden in elke keuze, hoewel dat uiteraard pas kan vanaf een bepaalde leeftijd. Ze kaarten ook loyaliteitskwesaties ten aanzien van de (afwezige) ouders en/of pleegzorgers aan, en wijzen erop dat elk kind evolueert. Zo kan een jongere zich in de pubertijd afzetten tegen pleegouders of tegen natuurlijke ouders. Een van de ondertussen volwassen pleegjongeren stelde ook in vraag of adoptie ervoor zou gezorgd hebben dat hij zich minder een buitenbeentje voelde.

5. Pleegdiensten

Volgens *Dries Verdonck* zijn de pleegdiensten tevreden dat de nota de Vlaamse visie dat het belangrijk is dat kinderen in een gezinscontext opgroeien, opnieuw onder de aandacht brengt. Voor de diensten is de centrale kwestie welke zorg geboden wordt: is het enkel opvang of worden de betrokkenen ook begeleid? Pleegzorg biedt de pleegzorgers, kinderen en biologische ouders begeleiding. Bij adoptie is er nazorg, maar die is momenteel beperkt, wat betekent dat er geen begeleiding is voor geadopteerde kinderen die na verloop van tijd toch contact willen met de natuurlijke ouders. Pleegzorg begeleidt de verschillende partijen ook apart, net om pleegkinderen de kans te geven die vragen te stellen.

Begeleiding als de adoptie aanvangt, kan gebeuren door reguliere diensten, maar die hebben onvoldoende expertise om met de driehoeksrelatie om te gaan alsook met specifieke vormen van trauma, verlies, herstel, loyaliteit of zoektocht naar identiteit. De indieners van de conceptnota willen op een of andere manier adoptie logischer maken en meer systematisch installeren in de pleegzorg. Zal dat de pleegzorgers verdelen in een groep die gemakkelijk en een groep die moeilijk de stap kan zetten naar adoptie, bijvoorbeeld omdat de dagvergoeding wegvalt? *Dries Verdonck* sluit zich voorts aan bij wat al gezegd is over de criteria van het grondige maatschappelijke onderzoek.

De diensten voor pleegzorg hebben het voorbije anderhalf jaar een evaluatietraject doorlopen. De decretale regeling is aangepast. Het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering wordt bijna uitgevaardigd. De aanpassingen trachten meer stabiliteit, zekerheid en thuisgevoel te brengen. Hij wijst ook op de verschillende vormen van pleegzorg: kortdurende en langdurige. Binnenkort zal pleegzorg opnieuw tot de leeftijd van 13 jaar kunnen worden uitgesproken. Die periode kan dan telkens met drie jaar verlengd worden. Gezien dat wettelijke kader, stellen de diensten de meerwaarde van de systematiek in de conceptnota in vraag. Dat de huidige mogelijkheden echter beter bekend moeten worden gemaakt, vinden ook de diensten.

Adoptie van één pleegkind en niet van een ander in hetzelfde gezin, kan een invloed hebben op de dynamiek in dat gezin. Er wordt alles aan gedaan om de drempel naar vrijwillige pleegzorg zo laag mogelijk te houden, zo wordt er bijvoorbeeld gesproken van logeergezinnen. Als de perceptie ontstaat dat adoptie mogelijk is, zal dat de drempel naar pleegzorg opnieuw verhogen.

6. Conclusie

Jan Brocatus bevestigt dat Pleegzorg Vlaanderen de bestaande mogelijkheden tot adoptie toereikend vindt en terughoudend staat tegenover systematiek en zeker een adoptiemodule in het jeugdhulptraject.

Op initiatief van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting bogen ATD Vierde Wereld, Oudersparticipatie Jeugdhulp Vlaanderen, het Kinderrechtencommissariaat en Pleegzorg Vlaanderen zich over

de conceptnota. De aanwezigen toonden zich bevreesd dat ouders door een adoptiemodule het gevoel zouden hebben weggeduwd te worden.

VIII. Uiteenzetting door Min Berghmans, steunpunt Mens en Samenleving vzw

1. Breed aanbod aan gezinnen

Min Berghmans stelt vooreerst de uitgangspunten van de jeugdhulp voorop: beschikbaarheid van een breed aanbod aan jeugdhulp; realiseren van de grondrechten van gezinnen; en het recht van kinderen om op te groeien in hun eigen gezin centraal stellen. Dat staat vermeld in de preambule en in artikel 5 van het IVRK. Toezicht op de ontwikkeling van kinderen en extra ondersteuning als het nodig is, moeten ouders toelaten om hun ouderrol ten volle op te nemen. Kinderen vragen immers of de diensten 'goed voor hun ouders' gezorgd hebben.

1. Uithuisplaatsing vermijden

Uithuisplaatsing moet zo veel mogelijk vermeden worden. Subsidiariteit moet ten volle spelen. Er dient te worden gekozen voor de minst ingrijpende effectieve maatregel. Als ouders beschikbaar en in staat zijn om hun kind liefde en leiding te geven, moet daarop gefocust worden en niet op hun (multiple) problemen als reden voor plaatsing. Sommige CIG's hanteren met overtuiging het concept van 'infant mental health', waarbij er vooral gewerkt wordt aan de ouder-kindrelatie en minder aan de eventuele problemen van de ouders. Enkel wanneer een kind niet bij de ouders kan verblijven, moeten andere mogelijkheden onderzocht worden. De keten in de conceptnota is conform artikel 20 van het IVRK: eerst contextondersteuning, dan pleegzorg, behandelpleegzorg, gezinshuizen, gewone adoptie en dan pas residentiële voorzieningen. Het Comité voor de Rechten van het Kind in Geneve erkent dat met die opsomming in dat artikel wel degelijk ook een voorkeursregeling bedoeld is.

2. Adoptie en jeugdhulp

Tegenover de vrees om van adoptie een systematisch onderdeel te maken van het jeugdhulpsysteem, plaatst Min Berghmans de stelling dat adoptie een taboe is in de jeugdhulp. Dat taboe vindt mogelijk zijn oorsprong in de tegenstelling tussen het contextuele en systeemdenken, versus het wetenschappelijke gefundeerde gehechtheidsonderzoek. Toen zij zelf de STAP-cursus voor pleegouders volgde in 1995, werd een zogenaamde 'adoptieve ingesteldheid' als tegenindicatie gezien. De spreker vroeg zich af wat daarmee bedoeld werd en wat erop tegen is dat een substituut-ouder de volle verantwoordelijkheid wil dragen voor een kind. In de pleegzorgopleiding wordt immers het gedeelde ouderschap sterk benadrukt: de pleegzorger krijgt niet alleen een kind in huis, maar ook zijn ouders en familie. Hij moet een zekere hulpverlenende ingesteldheid hebben om ook zorg, aandacht en tijd te besteden aan de context van het kind. Met adoptieve ingesteldheid werd dan allicht een exclusiviteit bedoeld, dat kandidaten een kind als bezit zien, eerder dan de opportuniteit om een kind tot volwassenheid te begeleiden. Er werd de nadruk gelegd op openheid door de kandidaat-pleegzorger.

In een open adoptie wordt de rol van de geboorteouders wel degelijk nog erkend, waarbij de beweegredenen voor de adoptanten niet liggen in het verkrijgen van het ouderlijk gezag om geen pottenkijkers meer te hebben. De instelling moet zijn dat toezicht van de overheid op de opvoeding van een kind, zeker andermans kind, steeds verantwoord is. Goede nazorg en blijvende begeleiding na adoptie zijn wenselijk. Is het misschien omdat in de opleidingen zo de nadruk

wordt gelegd op het gedeelde ouderschap en het taboe van een adoptieve ingesteldheid, dat pleegzorgers niet zo vaak vragen om het pleegkind te adopteren, ook wanneer er weinig banden met de ouders zijn?

3. Bestaanszekerheid voor een kind

Tonny Weterings en Peter van den Bergh zien in Pleegzorg in Perspectief drie aspecten in de ouder-kindrelatie: een existentiële relatie, een gehechtheids- en opvoedingsrelatie en een juridische relatie, aspecten die bij voorkeur niet verdeeld worden onder verschillende personen. Uiteraard kan dat niet altijd, bijvoorbeeld ook niet als ouders scheiden. Wanneer die rollen wel verdeeld zijn, is er zeker extra begeleiding nodig. Bij langdurige pleegzorg zijn er wel degelijk kinderen die zelf vragen om van de relatie met hun pleegouders een permanente juridische relatie te maken. Zulke vragen moeten ernstig genomen worden. Hoe en of dit ook al op zeer jonge leeftijd moet kunnen, dient verder besproken te worden.

4. Statuut pleegzorger – wet van 19 maart 2017

De wet van 19 maart 2017 geeft de mogelijkheid dat pleegzorgers de wettelijke vertegenwoordigers worden van het kind zolang de pleegzorg duurt, zowel op vraag van de ouders als opgelegd door de rechter. Min Berghmans besprak in het Tijdschrift voor Jeugd en Kinderrechten 2018/4 een viertal beslissingen van rechters die een delegatie hebben gehomologeerd of opgelegd in het belang van het kind. De delegaties betroffen het nemen van medische beslissingen, de afhandeling van een erfenis, het inschrijven in een bepaalde opleiding. Er was ook een algemene delegatie als ouders niet overgingen tot gelijk welke beslissing. Is er dan nog meer nodig?

5. Gewone adoptie in een jeugdhulptraject

Er kunnen vragen rijzen bij een systematisch overwegen van adoptie in het kader van de jeugdhulp. Er kan mogelijk wel over nagedacht worden in de loop van een pleegzorgtraject. Als er aan adoptie wordt gedacht, moet zeker de situatie in de ruimere familie in ogenschouw genomen worden. Als er geen terugkeer naar het gezin van herkomst mogelijk is, mag men ook niet blind zijn voor eventuele destructieve patronen in een ouder-kindrelatie. Een andere afweging is of de terugkeer naar het gezin van herkomst wenselijk is. Kan adoptie bespreekbaar zijn als element van begeleiding in een pleegzorgsituatie die al meerdere jaren stabiel is? Daarbij moet de beleving van de minderjarige centraal staan. Uit het belevingsonderzoek uit 2016 van Johan Vanderfaeillie van de Vrije Universiteit Brussel blijkt dat heel wat pleegkinderen tot hun pleeggezin willen behoren en hun toekomst volledig in dat gezin zien.

Met de stelling dat adoptie als module uitgesloten moet zijn bij vrijwillige pleegzorg, is Min Berghmans het ook om persoonlijke redenen niet eens. Ze adopteerde een kind dat vrijwillig afgestaan werd door de moeder, eerst voor pleegzorg, dan voor adoptie. Als advocaat kon ze de juridische zaak grotendeels zelf afhandelen, maar ze was verbaasd dat de sociale dienst van de lokale politie enkel even kwam checken of haar gezin geschikt leek om een kind te adopteren, zonder een beroep te (kunnen) doen op de ervaringen en inschatting van de dienst voor pleegzorg. De pleegzorgdiensten hielden zich afzijdig, wat ze als een gemiste kans omschrijft, mogelijk te wijten aan dat taboe met betrekking tot adoptie bij de Vlaamse jeugdhulp. Zij meent dat de diensten jeugdhulp wel degelijk de meest aangewezen partij zijn om het verzoek tot adoptie bij het VCA en Adoptiehuis te initiëren, wat ook inhoudt dat de dienst dit vooraf opneemt met de betrokken kinderen, de pleegzorgers en ouders en de dienst deze informatie ook kan delen met het VCA. Het is niet ideaal als een vraag tot adoptie moet

gesteld worden door de pleegzorger of de jongere. Adoptie kan wel degelijk een hulpverlenende finaliteit hebben en situeert zich op een continuüm van hulpverlening. Tot slot vraagt ze om na te denken welke nazorg toch nog mogelijk is wanneer in dit kader tot adoptie zou overgegaan worden. Nazorg bij adoptie dient beter georganiseerd te worden.

IX. Vragen van de leden

Lorin Parys onthoudt dat Pleegzorg Vlaanderen adoptie bespreekbaar wil maken maar niet systematisch. Het pleegzorgtraject mag zeker niet starten vanuit die ingesteldheid, hoewel adoptie soms de beste optie is. Er een module van maken, stuit op voorbehoud. In een beperkt aantal gevallen kan adoptie zelfs bij vrijwillige pleegzorg een optie zijn. Ook hij wil dat de pleegzorgbegeleider het kind en zijn gezin na adoptie blijft begeleiden. Het is aan het Vlaams Parlement om dat te regelen. Het past trouwens in de veel gevraagde ontschotting van de jeugdhulp.

De juridische en technische uitleg van SAM, maar ook de persoonlijke getuigenis bewijzen dat het taboe op adoptie moet worden doorbroken, maar wel op een bedachtzame manier en in het belang van het kind. Het mag niet opzij geschoven worden uit schrik dat de decreetgever niet voldoende nauwkeurig kan bepalen voor wie en in welke omstandigheden het kan.

Freya Saeys vraagt *Karen Maes* meer informatie over de mogelijkheden van pleegvoogdij.

Hoewel het te vroeg is voor een grondige evaluatie vraagt *Elke Van den Brandt* naar de impact van de recente wijzigingen in de regulering. Zijn er nog verdere regelgevende stappen nodig die de hechting en de zekerheid van jongeren kunnen verbeteren?

Karen Maes kan alleen maar voortgaan op ervaringen. Voor de pleegzorgers die zij hoorde, geeft de pleegvoogdij tot 18 jaar, als de biologische ouders helemaal uit beeld waren, voldoende zekerheid. Zij vragen zich af waarom adoptie ineens naar voren wordt geschoven.

Pleegzorg tot 13 jaar die daarna om de drie jaar herzien wordt, biedt een grote mate van zekerheid en stabiliteit. Uit het overleg met ATD Vierde Wereld en het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting bleek de nijpende nood aan goede begeleiding van de biologische ouders en hun gezin. Zij heeft een pleegzoon die gedurende jaren geen contact had met zijn biologisch gezin dat alle hulp weigerde waardoor zijn broer en zus die nog bij de biologische ouders woonden, niet begeleid werden. Dat maakt dat het contact nog altijd stroef verloopt. Een pleegkind heeft de zekerheid nodig dat er goed gezorgd wordt voor zijn ouders, broers en zussen. Daar kan nog aan gewerkt worden. Tot slot pleit ze ervoor om naast de zes weken bij plaatsing ook het gewone ouderschapsverlof te laten gelden voor pleegzorgers. Voor de hechting is het cruciaal dat pleegzorgers als het moeilijker loopt, er voor hun pleegkind kunnen zijn.

Lorin Parys is het daar helemaal mee eens en wijst erop dat er in de Kamer een voorstel daarvoor is ingediend.

Min Berghmans ziet op eerste zicht geen juridische mogelijkheden om de zekerheid voor kinderen te versterken binnen het regelgevend kader van pleegzorg. Adoptie biedt een blijvend kader. Pleegvoogdij eindigt op 18 jaar, de

delegatie van het ouderlijke gezag loopt zolang de pleegzorg loopt of ook tot 18 jaar. Volle verantwoordelijkheid opnemen kan enkel door adoptie.

Dries Verdonck ziet de soms jarenlange onduidelijkheid over de plaatsingstermijn als een groot probleem in de pleegzorg. Toch zijn er hoopvolle evoluties. Zo staat in de circulaire voor werf 2 dat bij pleegplaatsing van zeer jonge kinderen extra kan worden ingezet op intensieve ondersteuning van de context, en eveneens de mogelijkheid van terugkeer naar het biologische gezin wordt bekeken. Tonny Weterings en Peter van den Bergh vragen ook om snel perspectief te bieden, waardoor alle partijen het proces kunnen starten. Juridisch zijn er duidelijke mogelijkheden maar in dit aspect schieten de diensten soms tekort ten opzichte van de biologische gezinnen. Hij vraagt hun daar meer middelen voor te geven die verder gaan dan projectmatige, zoals voor de methodiek van gezinshereniging.

X. Uiteenzetting door Erik Verhoeven, Annelies Van Boven en Dries Van Gaubergen, VAG

1. VAG

Erik Verhoeven omschrijft VAG als een belangenorganisatie die, op verschillende manieren, de belangen van adoptiekinderen, adoptiegezinnen en kandidaat-adoptieouders wil behartigen en ondersteunen. Het is een organisatie van vrijwilligers die haar kracht en deskundigheid haalt uit de ervaringen die ze in hun eigen context hebben. Zelf vormt de spreker samen met zijn vrouw ook een adoptiegezin: ze hebben twee kinderen uit Zuid-Afrika geadopteerd.

2. Principes: belang van het kind

Uiteraard is het belang van het kind altijd het uitgangspunt. Net als de conceptnota staat VAG achter het principe dat elk kind in de mate van het mogelijke moet kunnen opgroeien in een warm nest, in de context van een gezin. De vereniging heeft een paar bezorgdheden en bedenkingen bij de conceptnota.

3. Aanbevelingen – voornaamste bezorgdheden

Een eerste zaak waar adoptieouders altijd mee te maken hebben, is de enorme kwetsbaarheid van een kind in die situatie. Men mag niet vergeten dat die kwetsbaarheid in het vervolg van het leven van dat kind een enorme rol zal spelen. Er moet waakzaamheid zijn om voorzichtig om te gaan met de kwetsbaarheid van die kinderen, maar ook met de kwetsbaarheid van de biologische ouders. Het is belangrijk om naar de totale context te kijken van wat het beste is voor het kind. Men mag niet vergeten om, zeker als een kind wat ouder is, ook de mening van het kind te vragen. In de pleegzorg doen die situaties zich ook voor. Men moet het kind betrekken in de weg naar adoptie. Er moeten altijd ouders worden gezocht voor een specifiek kind, en niet andersom: het mag nooit zo zijn dat er kinderen gezocht worden voor ouders.

Zelf hebben de spreker en zijn vrouw een voorbereidingstraject doorlopen, waar ze voorbereid zijn op de rugzak die een adoptiekind met zich meebrengt. Maar die voorbereiding is vrij summier. Als men weet dat de kans groot is dat die rugzak voor kinderen in de pleegzorg nog zwaarder is, moet het voorbereidingstraject voor kandidaat-adoptieouders die een kind uit de pleegzorg willen opnemen, uitgebreid worden. Het huidige voorbereidingstraject voldoet immers niet.

Dries Van Gaubergen, die zelf 25 jaar geleden binnen België geadopteerd is, heeft het over het maatschappelijke onderzoek en de nazorg bij adoptie.

Bij adoptie is er geen echte nazorg voor ouders en kind. Ze moeten zelf naar de adoptie-instanties stappen, terwijl er bij pleegzorg toch maandelijks of jaarlijks een hulpverlener langskomt. Voor adoptiekinderen is de stap naar de instanties redelijk groot. Het zou handig zijn als de hulpverlener van de pleegzorg meegaat in de richting van de adoptie en om dit door te trekken naar de algemene adoptie.

Voor de psychologische begeleiding haalt de spreker hechting aan als voorbeeld. Hechting is een groter probleem als men op oudere leeftijd in een gezin komt. Hechting is immers in het begin belangrijk voor een kind. Als men op oudere leeftijd uit de pleegzorg in een gezin komt, hoe groot is de hechting dan en hoe wordt die extra opgevangen?

Over het maatschappelijke onderzoek staat er in de conceptnota dat aan voorwaarden voldaan moet worden, maar er staat niet letterlijk in welke voorwaarden nodig zijn. VAG denkt vooral aan de biologische ouderlijke band en de frequentie van het ouderlijk contact. Is die band goed of niet goed, en welk soort contact is het? Naast de ouderlijke band zijn er nog familiale banden, zoals broers en zussen, en tantes en ooms. Worden die banden door de adoptie doorgeknipt of blijven ze bestaan? Het onderzoek moet vanuit verschillende invalshoeken nagaan of het contact positief of negatief is. Het moet ook over een lange termijn gedaan worden. Als het contact op een bepaald punt zeer slecht is en er wordt beslist over eventuele adoptie, kan dat later parten spelen, als het contact weer beter wordt. Het onderzoek zou altijd in het belang van het kind moeten zijn, omdat het kind centraal moet blijven staan.

Annelies Van Boven heeft samen met haar man drie geadopteerde zonen, van wie de jongste twee binnenlandse adoptiekinderen zijn. Ze is vrijwilliger bij VAG sinds de aankomst van de oudste zoon in het gezin. Ze gaat in op de hechtingsproblemen, op de nazorg voor zowel kind als ouders, op de begeleiding en ondersteuning van wie op zoek gaat naar de biologische familie, en op de band met de biologische ouders. Ze vindt het bestaansrecht belangrijk.

Elk geadopteerd kind heeft een verleden en biologische ouders. Ook als die niet meer in beeld zijn, spelen ze voor het kind een belangrijke rol. De ene rugzak is al wat zwaarder dan de andere. Pleegkinderen hebben ook een rugzak, en dat blijft zo, ook wanneer een pleegkind of een kind uit een voorziening in een gezin terechtkomt, hoezeer de nieuwe familie de rugzak helpt te dragen. Daarom zijn begeleiding en nazorg voor die gezinnen heel belangrijk.

Ook thuisbegeleiding is belangrijk. Voor het zoeken van hulp moeten adoptiegezinnen zich veel verplaatsen. Het is efficiënter dat er iemand aan huis komt. Zeker wanneer een pleegkind of een kind uit een voorziening in een gezin terechtkomt, moet een vertrouwde begeleider het adoptiegezin opvolgen.

Veel geadopteerden en adoptieouders doen een beroep op psychologische begeleiding of gaan in therapie. Dat kost geld en wordt maar beperkt terugbetaald. Annelies Van Boven stelt voor dat er wordt nagedacht over een aanbod aan gestructureerde en gespecialiseerde hulpverlening, en over een financiële bijdrage voor begeleiding of therapie.

De nazorg mag overigens niet worden stopgezet wanneer het kind meerderjarig is. Net wanneer ze jongvolwassen zijn en op zoek gaan naar hun identiteit en afkomst, spelen er veel emoties en is begeleiding nodig. Geadopteerd ben je

immers je leven lang. Annelies Van Boven pleit voor een nazorgbeleid dat minstens vergelijkbaar is met dat voor pleegzorg.

4. Overige aanbevelingen en conclusies

De spreker vindt de conceptnota een goed initiatief, maar in overleg met de adoptie- en de pleegzorgsector moeten veel zaken nog concreter worden uitgewerkt. Duidelijke afwegingscriteria om over te gaan tot gewone adoptie, een goede voorbereiding en een nazorgbeleid dat is afgestemd op zowel het kind als de adoptieouders, zijn belangrijk.

Vanuit haar persoonlijke ervaring haalt Annelies Van Boven nog twee punten aan. De werking van binnenlandse adoptie en van pleegzorg worden momenteel op elkaar afgestemd. Bij binnenlandse adoptie worden thans vooral baby's geplaatst. Daar is er veel ervaring mee. De conceptnota gaat eerder over oudere kinderen. Binnenlandse adoptie kost in vergelijking met pleegzorg ook meer. Pleegzorg krijgt ondersteuning. Wat gebeurt er als iemand een kind adopteert dat al als pleegkind in het gezin is? Hoeveel zal dat kosten?

De spreker heeft een zoon met hechtingsproblemen. Dat is een complex trauma, dat voor de buitenwereld niet altijd zichtbaar is. Het dagelijkse functioneren van het gezin wordt erdoor beïnvloed. Er is veel zorg en ondersteuning nodig voor zo'n kind. Voor oudere kinderen uit een voorziening die in een gezin terechtkomen, kan dat ook meespelen. Daar moet oog voor zijn. Het moet draaglijk blijven voor het kind en voor het gezin.

XI. Uiteenzetting door Benoit Vermeerbergen en Deborah Mattys, geadopteerd.be

1. Geadopteerd.be

Benoit Vermeerbergen vertegenwoordigt geadopteerd.be, een organisatie voor en door geadopteerden, die opkomt voor de belangen van de binnenlandse geadopteerden en 'sous X'-geadopteerden. Vroeger waren daar ook de buitenlandse geadopteerden bij, maar voor hen zetten nu voldoende groepen zich in.

De spreker is zelf geboren onder het systeem 'sous X': een biologische moeder gaat anoniem over de grens bevallen, waardoor de band met het kind, dat opnieuw over de grens wordt gebracht, volledig wordt verbroken. In zijn geval had dat de Franse nationaliteit tot gevolg, en vervolgens een gewone adoptie voor tien jaar. Na de verandering van de wetgeving in de jaren 70 werd deze gewone adoptie omgezet in een volle adoptie.

2. Algemene feedback

Het initiatief om de situatie van pleegkinderen en jongeren in een voorziening die in aanmerking komen voor gewone adoptie, in een omkaderend decreet vast te leggen, vindt geadopteerd.be positief. Een eigen gezin, vast contact, de mogelijkheid om flexibel te beslissen in functie van het kind en de situatie om het kind zich 'minder anders' te laten voelen, zijn allemaal positieve elementen die pleegkinderen en jongeren in de voorziening sterker kunnen maken voor de toekomst. Maar het gaat over kwetsbare jongeren, die in hun jonge leven al heel wat hebben meegemaakt. Omdat adoptie geen toverwoord is, willen de Belgisch binnenlands geadopteerden enkele aandachtspunten formuleren zodat er meer garanties en ondersteuning voor deze kinderen kunnen worden aangeboden.

Wanneer wordt gerefereerd aan pleegkinderen, worden hiermee ook steeds jongeren in een voorziening bedoeld, en vice versa.

3. Adoptie zonder toestemming

Een adoptie zonder toestemming van de biologische ouders voelt altijd aan als een mislukking en is een beslissing die met de nodige diepgang en zorg genomen moet worden. Het is niet alleen een gedwongen afstand van de ouder, maar ook het kind wordt, zonder eigen impact op de beslissing, gedwongen van zijn biologische roots losgescheurd.

Vandaag wordt al grondig maatschappelijk onderzoek gedaan naar de leefsituatie van kandidaat-adoptieouders. De biologische ouders krijgen een verslag waarom ze niet meer waardig zijn juridisch de dagelijkse ouders te zijn van het kind, maar wat zijn de voorwaarden opdat een kind adoptabel zou zijn? Er staat in de tekst geen verwijzing naar de minimumcriteria waaraan het kind moet voldoen om adoptabel te zijn. Naast de psychosociale elementen zijn er objectieve criteria die gebruikt kunnen worden. Wordt er verwacht dat het kind tot 18 jaar in pleegzorg zal blijven? Is er nog een band met de biologische ouders? Wat is de reden van het al dan niet contact hebben met de moeder? Is de moeder opgenomen in een instelling of is ze verdwenen?

In deze situaties verwacht Benoit Vermeerbergen dat er een lijst van criteria wordt opgemaakt. Dat kan niet moeilijk zijn want er kan ook onderzoek worden gedaan naar grootouders, broers, zussen, ooms, tantes enzovoort, die eventueel ook het kind kunnen adopteren.

Adoptiekinderen hebben vaak een extra antenne voor het gevoel van afwijzing. Het is voor de organisatie belangrijk bij de vooronderzoeken de biologische ouders, de adoptieouders en het kind zelf goed voor te bereiden en te begeleiden. Het kind mag niet de speelbal worden van verschillende belangen en spanningen die hieromtrent kunnen bestaan.

Het kind zou optimaal steeds op zijn eigen tempo, volgens de leeftijd mee betrokken moeten worden bij het nadenken over de stap naar adoptie. Als het kind de adoptie niet aanvoelt, of duidelijk geen heil ziet in adoptie, moet hier speciale aandacht aan worden besteed. Ook al is er een veto- en hoorrecht vanaf 12 jaar, het gaat nog altijd over de kinderen en de jongeren zelf. Zij moeten eerlijk en transparant in het proces worden betrokken, vanzelfsprekend rekening houdend met de leeftijd en de maturiteit van het kind om dit soort zaken te begrijpen.

Het is echter niet duidelijk wie het kind zal begeleiden bij het vormen van zijn mening. Ideaal vindt geadopteerd.be: de pleegzorgbegeleider samenwerkend met Het Adoptiehuis, die samen een neutrale rol in dit proces kunnen innemen. Eventuele broers en zussen – soms wordt een heel gezin geplaatst – of de biologische familie moeten worden bevroegd over dit proces.

De conclusie is dat er duidelijke minimumcriteria moeten worden vastgelegd om te bepalen wanneer kinderen als adoptabel kunnen worden beschouwd. Het kind moet mee kunnen nadenken over de stap naar adoptie. De spreker herhaalt dat het kind centraal moet staan. Het kind heeft recht op een gezin, niet omgekeerd. De organisatie staat niet negatief tegenover adoptieouders, maar wil wel daarvan uitgaan. Dat staat trouwens ook in het Haags Verdrag.

4. Link met afstammingsfamilie openhouden en moeilijke zoektochten vermijden

Debora Mattys is Belgisch binnenlands geadopteerd. Het ging om volle adoptie. Zij is geboren in Mortsel en binnen de maand na haar geboorte in haar adoptiegezin terechtgekomen. Traceerbaarheid is in het dagelijkse leven belangrijk voor iedereen. De boom van donor- en adoptiekinderen die op zoek zijn naar hun biologische roots is niet verwonderlijk.

Het is een dubbel pakket: de biologische ouders en de adoptieouders. De spreekster heeft het leven gekregen van haar biologische ouders maar heeft een leven samengeleefd met haar adoptieouders. Haar adoptieouders zijn belangrijk geweest in haar leven. Ze hebben haar kansen gegeven en een warme stabiele omgeving. Ze heeft van alles mogen uitproberen. Dat is trouwens ook de rol van adoptieouders: het kind laten uitgroeien tot een positieve persoonlijkheid. Maar de bio-ouders kunnen absoluut niet worden weggehaald uit dat leven. Het kind heeft waarschijnlijk trekken van hen. Het krijgt een medisch paspoort mee. Er zijn sterktes en zwaktes. Over de generaties heen heeft men ook trauma's en angsten meegekregen. Daar wordt vaak niet over gesproken, maar ze zijn er wel. Ook als men zijn biologische ouders nooit ontmoet, is er altijd een soort existentiële loyaliteit. Ze mogen zaken fout hebben gedaan, er blijft altijd verbondenheid.

Het is positief dat in de tekst wordt verwezen naar gewone adoptie en niet naar volle adoptie. Die mogelijke band met de biologische familie is zeer belangrijk. De conceptnota bevat helaas geen garantie voor een geüpdatet dossier dat niet verloren kan gaan. Het dossier zou over IT-systemen over de jaren heen moeten werken. Het moet een minimum aantal gegevens bevatten. Er moet goed gedefinieerd zijn waarom de persoon geadopteerd is, dat is belangrijk voor de geadopteerde. Er moet informatie in staan over de familiale situatie: broers, zussen, halfbroers, halfzussen, of tantes en ooms. Dat geeft een geadopteerde rust. Jammer dat er geen verwijzing in de tekst is naar broers en zussen, of ten minste hoe het contact met hen kan behouden worden.

Het valt te betreuren dat er in de tekst niet wordt gegarandeerd dat de gewone adoptie nooit zal worden omgezet in volle adoptie. Zo wordt de band weer verbroken. Het Adoptiehuis verricht ter zake goed werk. Ze nemen veel initiatieven om die band toch goed te krijgen en te houden. Maar het gaat hier over een specialere groep van oudere kinderen met vaak gedwongen afstand. Het zal niet altijd evident zijn om die band te behouden. Zo'n dossier zou daarbij kunnen helpen.

Debora Mattys heeft zeventien jaar gezocht naar haar biologische roots. Na alle officiële mogelijkheden te hebben doorlopen, heeft zij ontdekt dat ze een volle zus en broer heeft, een vader en een halfzus. Die zoektocht heeft niet alleen op haar gewogen, maar op heel haar gezin. In haar biologische familie was intussen iedereen volwassen, ieder had zijn context en zijn verhaal, maar haar adoptie was daar niet bekend. Plots dook zij op als extra zus, wat voor velen niet evident is.

Er is eigenlijk geen sprake van een adoptiedriehoek maar van een adoptievierhoek. Er is bij iedereen (nieuw gezin, adoptiekind, biologische ouders enzovoort) een context en iedereen heeft een familie rond zich. Jammer genoeg is daarover niets terug te vinden in de literatuur. Men moet daarover nadenken. Die band, van kinds af aan, te behouden en de mogelijkheid geven te groeien, is zo ontzettend belangrijk. Hoe klein ook, een kaartje met Nieuwjaar, met de verjaardag, een foto, een wijziging in de familiesituatie, een overlijden: het creëert een band voor later.

Voor de link met de afstandsfamilie is een geüpdatet dossier belangrijk. Een dossier dat de geadopteerde kan inkijken als hij daar nood aan heeft. Niet elke geadopteerde gaat op zoek. Voor wie toch op zoek gaat, is het fijn als dat op een vlotte manier kan. In het dossier moeten standardelementen en specifieke elementen staan. Er moet een garantie bestaan dat het dossier op geen enkele manier kan verdwijnen. Broers en zussen moeten contacteerbaar zijn. Gewone adoptie mag niet kunnen worden omgezet in volle adoptie.

5. Adoptieazorg

Bij de overgang van pleegzorg naar adoptie is nazorg belangrijk. Uiteraard wordt aan de pleegzorgbegeleider gedacht, dat staat ook in de tekst. Het Adoptiehuis met al zijn ervaring, kan daarin een zinvolle bijdrage leveren. Het is belangrijk dat broers en zussen op dat moment niet worden vergeten, dat ook aan hen goed wordt uitgelegd waarom hun broer of zus wordt geadopteerd, zodat er ook de mogelijkheid is om contact te houden, zodat de kinderen bijvoorbeeld niet naar het andere uiteinde van het land worden verhuisd.

Maar ook de volwassene is belangrijk. Geadopteerd ben je een leven lang. Door dingen die in iemands leven gebeuren, zoals de geboorte van eigen kinderen of het overlijden van adoptieouders of biologische ouders, komen vroeger opgedane trauma's naar boven. Je gaat op zoek naar je eigen verhaal, je eigen identiteit: wat is van mij, wat is van mijn biologische kant? Volwassenen die werden geadopteerd, krijgen daarnaast soms met een aantal elementen te maken, zoals bindingsangst of moeite met langdurige relaties. Velen hebben soms last van extreme eenzaamheidsgevoelens. Ook het zelfbeeld is belangrijk: de nood aan bevestiging, het 'er-mogen-zijn'.

Als men daarmee te maken heeft en daaraan wil werken om rust te vinden, dan komen daar heel wat kosten bij kijken. Het is al niet zo gemakkelijk om een psycholoog te vinden die gespecialiseerd is in deze materie. Een psycholoog kost al snel 50 euro per uur. Een DNA-onderzoek in een ziekenhuis kost al gauw 850 euro. Er zijn ook commerciële versies, die kosten tussen 100 en 150 euro. Wie een stamboomonderzoek wil om wat meer diepgang te hebben in zijn verleden, betaalt al snel 500 euro, en dan gaat het nog niet over begeleiding bij de zoektocht. Voor het welzijn van de geadopteerde zijn die zaken, als je daardoor wordt geraakt, belangrijk. De vraag van geadopteerd.be is dat er een soort financiële ondersteuning wordt gegeven voor de geadopteerde volwassene. Uiteraard moet de mentale last door de geadopteerde zelf worden gedragen. Een financiële tegemoetkoming, vergelijkbaar met de kosten om een kind te kunnen adopteren, zou voor veel geadopteerden een grote hulp zijn. Uiteraard is dat ook van toepassing op kinderen die langdurig in pleegzorg of een voorziening zitten.

XII. Vragen van de leden

Lorin Parys bedankt de sprekers voor hun beredeneerde, doordachte en goed voorbereide bijdrage aan dit debat, dat enigszins een ethisch debat is en een debat waarmee met de nodige zorg en omzichtigheid moet worden omgegaan. Hij heeft een aantal zaken gehoord waarmee hij het volledig eens is. Zo hebben de beide organisaties gezegd dat het belangrijk is om altijd goed het principe voorop te stellen dat men op zoek is naar ouders voor een kind. Dat principe mag nooit op zijn kop worden gezet.

De sprekers hebben duidelijke criteria gevraagd om te bepalen of iemand adopteerbaar kan zijn. In de conceptnota heeft men daar een eerste, algemene aanzet toe gegeven. Voor *Lorin Parys* is het belangrijk dat er in dat adopteerbaarheidsonderzoek drie belangrijke thema's aan bod komen. Heeft het kind of

de jongere nog de capaciteit om zich te hechten in een nieuwe omgeving? Heeft dat kind baat bij een familiale omgeving? Er zijn kinderen voor wie dat niet noodzakelijk het geval is, omdat ze in een gespecialiseerde context en omgeving opgroeien waarin ze zich misschien beter voelen omdat ze dat al zo lang gewoon zijn. Het is belangrijk dat onderzoek naar de adopteerbaarheid daarop inzoomt. Luisteren naar die minderjarige is een belangrijk onderdeel.

Ten derde gaat het ook over loyaliteit, wat heel individueel is. Het is ook moeilijk om die criteria scherp af te lijnen want elke geadopteerde ervaart dat proces anders. Sommigen gaan op zoek naar hun biologische ouders en vinden dat ontzettend belangrijk, anderen stellen daar weinig vragen over. De N-VA wil die kapstok graag gebruiken, maar als hiermee wordt doorgedaan, is het belangrijk om de criteria scherper te stellen, in overleg met de sector.

Voor Lorin Parys zijn dat drie richtinggevende criteria. Ze kunnen specifiek, maar zullen nooit zwart of wit zijn. Ze zullen altijd een individuele beoordeling moeten ondergaan omdat het voor iedereen anders is.

Ook op de nazorg hebben de beide organisaties de nadruk gelegd. In het Vlaams Parlement wordt vaak gezegd dat jeugdhulp meer intersectoraal moet werken. Een van de zaken waarvoor de spreker wil zorgen, is dat de pleegzorgbegeleider in pleegzorg ook de nazorgbegeleider bij adoptie kan zijn. Dat zal niet simpel zijn, maar dat moet worden gedaan omdat wordt geredeneerd vanuit het belang van het kind. Er wordt niet bekeken hoe de organisaties in elkaar zitten en wie welke expertise heeft, maar wel met wie het kind een vertrouwensband heeft opgebouwd en hoe die relatie behouden kan blijven, ook al stapt het kind over van de ene naar de andere sector. Ook de vraag over de broers en zussen vindt hij relevant. Er moet worden nagedacht over de vraag op welke manier dat kan worden ingebouwd, bijvoorbeeld in dat maatschappelijke onderzoek.

Ook belangrijk is de vraag naar de garantie dat een gewone adoptie niet kan worden omgezet in een volle adoptie, maar hij wijst erop dat dat normaal gezien niet kan. Bij een gewone adoptie blijft de band met de biologische ouders behouden. Bij een volle adoptie moet er toestemming zijn, en daar wordt niet aan geraakt. Er wordt ook niet aan de federale wetgeving geraakt, die duidelijk bepaalt dat dat nodig is. Er moet worden bekeken hoe men daarmee kan omgaan, maar in principe kan dat niet gebeuren.

Lorin Parys meent dat de sprekers een aantal goede punten naar voren hebben gebracht. Hij heeft geen vragen, maar hij heeft hun vraag goed gehoord om samen met hen vorm te geven aan wat hieruit voortvloeit. De bijdrage van de sprekers is waardevol en hij zal er zeker rekening mee houden.

Ook *Elke Van den Brandt* bedankt de sprekers voor hun bijdrage. Het is duidelijk dat ze dat goed hadden doorgesproken, en met een doordacht en onderbouwd standpunt en dito visie zijn gekomen. Ze heeft geen vragen, maar wil meegeven dat de aandachtspunten die zij naar voren brachten – niet uitsluitend in deze context – relevant zijn.

Bart Van Malderen dankt alle sprekers voor hun bijdrage aan dit gevoelige debat. Die bijdragen kunnen echter niet vrijblijvend zijn en blijven. De sp.a-fractie is hier wat minder gerust in. Een conceptnota is immers geen vrijblijvend initiatief. Ideeën, meningen en onderzoek moeten vrij zijn, maar regelgeving, wat uiteindelijk het doel van een conceptnota is, moet precies zijn en rechtszekerheid creëren. Het is belangrijk dit debat niet in het ijle te voeren, maar zo veel mogelijk gebruik te maken van het moment om lacunes in het concept aan te pakken. Er is een opening om hier participatief aan te werken. Indien het de bedoeling is een zuiver debat te voeren, lijkt het nuttig een aantal leemtes van in

het begin zo goed mogelijk uit te klaren. Na deze hoorzitting zal de bespreking van de conceptnota volgen, wat voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers de mogelijkheid zal creëren om hiervoor te zorgen. Hij wil het debat gewapend met achtergrondkennis voeren.

Dat elk geval individueel moet worden beoordeeld, mag er niet toe leiden dat per zaak een eigen jurisdictie wordt ontwikkeld. Hierdoor ontstaat het risico dat alles als willekeurig wordt ervaren. Het lijkt nuttig het kader zo scherp mogelijk te stellen.

De conceptnota stelt echter weinig of geen grenzen voor. Er wordt een aantal situaties beschreven waarin het VCA de opdracht zou krijgen afspraken te maken met de diensten voor pleegzorg en met de voorzieningen over de wijze en het tijdstip waarop een Openbaar Ministerie de vraag kan krijgen om een procedure te starten. De vraag blijft echter wie het belang moet beoordelen. De spreker wil weten waar die grenzen zich bevinden, maar ook of die grenzen af te bakenen vallen. Dat is een voorwaarde om effectief naar regelgeving te kunnen evolueren.

In de conceptnota worden twee categorieën van kinderen omschreven die voor adoptie in aanmerking komen: "kinderen die zijn geplaatst in langdurig perspectief binnen de pleegzorgsituaties of die opgroeien in de residentiële jeugdhulp die geen feitelijke of affectieve positieve band hebben met hun biologische ouders en die geen perspectief meer hebben op een terugkeer naar hun biologische ouders". Een tweetal voorbeelden zijn opgenomen, maar het blijft op basis van die voorbeelden onduidelijk om welke groep kinderen of jongeren het kan gaan. Het is evenmin duidelijk of het in de conceptnota enkel om bestandspleegzorg of ook om netwerkpleegzorg gaat. De vraag is dan wie bevoegd kan zijn om maatregelen te vorderen. Kan dat ook via derden?

De volgende vraag van Bart Van Malderen vertrekt vanuit het begrip van de zorgcontinuïteit, waarvan hij een groot pleitbezorger is. Hij denkt echter dat de zorgcontinuïteit op een andere manier moet worden ingevuld. Het moet gaan om de continuïteit van een zorgsysteem en niet zozeer om de continuïteit binnen een gezin. Het is belangrijk dat de regeling niet voortdurend verandert en dat stabiliteit wordt geboden, maar die stabiliteit kan vanuit uiteenlopende hoeken worden geboden. Hij vraagt de sprekers om een reactie hierop.

In de conceptnota wordt verwezen naar verschillende stakeholders in de pleegzorg, zoals de pleegkinderen, de pleegzorgers en de pleegzorgbegeleiders. Bart Van Malderen vindt daar geen aandacht in terug voor het perspectief en de beleving van de biologische ouders. Hij vraagt de sprekers of in een volgende fase ook aandacht moet worden geschonken aan de context en de structurele oorzaken van een gedwongen beroep op de jeugdhulp. Het aanvoelen leeft dat er al een bijzonder grote drempel en schroom is om als ouder die met een problematiek wordt geconfronteerd, de stap naar de jeugdhulp te zetten. Als je daar het risico op een gedwongen definitieve adoptie bijtelt, dan wordt die drempel misschien te hoog. Problemen worden zo misschien pas veel later in het proces aangepakt, wanneer ze al erger zijn, dan wanneer ouders de stap naar jeugdzorg eerder hadden gezet.

Lorin Parys reageert door te stellen dat er geen signalen komen dat het huidige systeem, zoals het federaal geregeld is, onvoldoende werkt. De criteria zijn niet onduidelijk, al is een eventuele versterking wel mogelijk, mocht Vlaams minister Vandeurzen daarop aansturen.

Erik Verhoeven benadrukt dat deze conceptnota de drempel naar vrijwillige pleegzorg niet verhoogt. Biologische ouders die er zelf voor kiezen om een beroep te doen op pleegzorg, blijven betrokken en zijn ook niet het voorwerp van

dit voorstel. Waar de conceptnota voornamelijk op doelt, is de situatie waarbij biologische ouders niet meer in het spel zijn en waarbij er voor langere tijd geen contact meer is tussen biologische ouders en hun kinderen. In dergelijke gevallen lijkt adoptie een mogelijkheid.

Annelies Van Boven is ook vragende partij voor zorgcontinuïteit en stabiliteit in het gezin. Ze vindt het belangrijk om erover na te denken hoe een pleegzorgbegeleider een blijvende rol kan spelen. De pleegzorg- en adoptiesector moeten meer op elkaar kunnen inspelen. Ook de context moet beter uitgewerkt worden, want het is niet duidelijk waarom er iets extra's in het leven wordt geroepen terwijl adoptie al mogelijk is. Uit het huidige voorstel kan worden afgeleid dat de rollen omgedraaid worden en dat men zoekt naar kinderen voor ouders. VAG is daar heel bezorgd over. Adoptie is namelijk definitief en ingrijpend. Zelfs als adoptiekinderen hun biologische ouders niet kennen, blijven die deel uitmaken van het leven van hun kinderen. Met adoptie mag niet licht omgesprongen worden.

Deborah Mattys bevestigt dat adoptie een mogelijkheid is, maar zegt ook dat het voorstel zal zorgen voor een betere omkadering en meer richtlijnen. Aangezien er op dit moment geen wettekst is, heerst de opvatting dat alles mogelijk is en is het aan de rechters om naar eigen goeddunken over adoptie te beslissen. Door zowel voor de kinderen, als voor de biologische ouders en de adoptieouders minimumcriteria vast te leggen is willekeur zo goed als onmogelijk en bestaat er ook een objectieve basis om over adoptie te beslissen.

Benoit Vermeerbergen herhaalt dat het over gewone adoptie gaat, niet over volle. Het belangrijkste is dat de band blijft bestaan. Hij heeft zelf zijn biologische moeder nog niet gevonden, maar is nog altijd op zoek. Het probleem dat het een volle adoptie zou worden, is er in deze conceptnota niet. Het is goed dat het omkaderd wordt en dat er criteria komen, en dat ervan wordt uitgegaan dat het goed is voor het kind. Dat blijft belangrijk: het gaat over het kind en niet over de ouders die adopteren. Het is het kind dat een warm nest moet vinden, niet omgekeerd. Dat wordt ook bewaard in de conceptnota.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Martine Taelman
Elke VAN DEN BRANDT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ATD	All Together for Dignity
CIG	Centrum voor Integrale Gezinszorg
DNA	desoxyribonucleic acid
EU	Europese Unie
IT	informatietechnologie
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
SAM	steunpunt Mens en Samenleving
STAP	Samenwerking Teamgeest Aspirant Pleegouders
UN	United Nations
VAG	Vereniging voor Adoptiekind en Gezin
VCA	Vlaams Centrum voor Adoptie
vzw	vereniging zonder winstoogmerk